

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matthæi IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

& sic exponi: Donec occurramus omnes in extremo iudicio, venturo iudici in ea aetatis plenitudine, qua Christus Dominus pro nobis occisus est.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM FESTI.

Matthaei nono.

Dominus noster Iesus Christus fratres charissimi, qui omnes servare, & à peccatis ad veniam vocare venerat, neminem à sua gratia exclusit. Omnibus sese obtulit, imò & ingessit, saepe nullam sibi ipsi dans requiem, sed vltro citroq; cursitans, vt datum sibi à Patre negocium, nempe animas saluandi exequeretur. Quid enim ageret aliud fons pietatis, nisi vt longè lateq; ad omnes ipsius indigos manaret, faceret ægros omnes, & neminem pateretur suæ misericordiæ & benignitatis manere expertem? Verè piissimus medicus Dominus Iesus, qui è caelis allatam gratiæ suæ medicinam omnibus indiscriminatim adhibere paratus fuit, sed à multis receptus non est. Sicut sol iste visibilis lumen suum cunctis æquè exhibet, nulli invidet, & tamen vbi clausæ sunt fenestæ, siue aditus per quos lumen illius introritti oporteret, nihil efficit: ita & Dominus Iesus sol iustitiæ radios suæ lucis & misericordiæ omnibus communicauit quidem, sed multis cordium suorum ostia obferantibus, non potuit illos suæ gratiæ participes reddere. Maximè verò ab illis exclusus semper fuit & pertinaciter repulsus, qui se iustos quidem haberi volebant, atque tales ipsi se existimabant, & tamen iustitiæ omnis prorsus vacui & expertes erant, cæterosq; præ se aspernabantur, cum essent ipsi Deo & sanctis omnibus inuisi & execrabiles. Tales erant scribæ & pharisæi, quibus Dei filium obstinata animi malicia & exitiali inuidia repellentibus, ad publicanos & peccatores se transtulit, vt superbis & tumidis peccatoribus repudiatis, humiles & pœnitentes peccatores ad gratiam admitterentur. Ita ergo & in huius diei Euangelio post curationem paralytici, relictis scribis calumniatoribus, legitur ad publicani conuersionem sese transtulisse, quod nunc paucis explicabimus.

Medicum Christum qui curfemper repulerant.

Cum transiret Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine.

Primum hic apparet & omnibus sese spectandam atque imitandam proponit S. Apostoli Matthæi modestia & humilitas, qui cum tacito nomine suo rem gestam indicare potuisset, sese etiam nominatim exprimere voluit, scilicet vt peccatores quoslibet ad sperandam veniam, vitamq; in melius commutandam prouocaret. Sedit autem in Telonio, auaris intentus lucris, vt de mercatorum sudoribus suas cumularet opes, & à prætereuntibus vi extorqueret, vnde suas auget facultates. Fuit namque publicanus. Publicani autem apud veteres dicebantur, qui vectigalia & alios populi Romani redditus exigendos, certo constituto precio redimebant. Vlpianus publicanos esse dicit, qui publico fruuntur. Et omnes qui aliquid à fisco conducunt, rectè dicuntur publicani. Qui licet apud maiores & numero amplissimi, & dignitate potentissimi fuerint, tamen non erat laudanda illorum auaritia,

Matthæus Apostolus cui nomen suum hic expresse rit.

Publicani quoniam dicebantur o-

ecce a quagra-

T. VI
22

Luc. 19. qua grassabantur in alios, & inique comparatis rebus suas opes exaggerabant. Vnde etiam Zachæus princeps publicanorum, postquam in Dominum credidit, dimidium substantiæ suæ dedit pauperibus, & in quadruplum restituit, si quid quem defraudasset. Raro enim culpa vacant eiusmodi telonia, vbi non seruetur æquitas, sed lucris inhiatur. Vidit autem Dominus Iesus Matthæum publicanum sedentem in telonio oculis misericordiæ, qua cor illius intus permouit, illustrauit, ac emolliuit, vt prius intrinsecus illuminatus, vocem foris vocantis melius perciperet, & promptius sequeretur. Nihil enim prodest externa quæuis exhortatio, nisi intus operetur gratia Spiritus sancti. Vidit, inquit, hominem sedentem in telonio Matthæum nomine. Exprimit nomen suum, vt quotquot ista legunt vel audiunt, dum certo discunt ex publicano ad apostolatus fastigium esse traductum, non despondeant animum quamlibet magnis sint vitijs obligati, sed spe bona, melioris cogitatione concepta, studeant mala sua corrigere, & ad misericordem Dominum, semper indulgere paratum toto corde reuertii.

Et ait illi: Sequere me.

Sequere me, affectu cordis, officio corporis, & effectu operis. Hactenus contempta voluntate mea, fecisti tuam, spreuisti leges meas, obsequutus es avaritiæ tuæ, & qui sola debueras appetere cælestia semper quæ mensura, animum tuum Dei capacem, nec vllis omnino caducis rebus, nisi solo Deo explebilem ad conquirendas & corradendas terrenas opes adiunxisti, nõ quidem illius implens desiderium, aut sicim exinguis, sed irritans potius ac lassens, iam nunc me Deum ac Dominum tuum sequere. Hucusquæ dulcissimi tibi fuit lucris inhiare terrenis, immensos thesauros compilare & congerere, ac nunc me sequere, vt & tibi & alijs bona lucreris æterna. Sufficiat hactenus thesaurizasse in terris, vbi fures effodiunt, & tinea demolitur: demitaps thesaurum tibi compara in cælis, vbi nulla est neque furum, neque tinea formido. Sequere me. Quid hic ad tui perniciem, & aliorum iniuriam redes? Num semper victurus es, vt diuitias augere non cesses, animæ tuæ profus immemor? Ecce ego propter te diues quum essem, pauper factus sum. Tu ergo me sequere, & vt possis bonis ditari cælestibus, mihi amicam amplectere paupertatem. Habeant terrena terræ filij & bonis præsentibus dediti, quæ tamen velint nolint breui amittent, & ad æternam deuoluentur egestatem, tu me sequere, seruus dominum, filius patrem, discipulus præceptorum, creatura creatorem, captiuus redemptorem, ouis pastorem.

Math. 6.

a. Cor. 1.

Et surgens secutus est eum.

Vno verbo vocatus, mox sequitur, nihil hæstrans, nihil trepidans, nihil cunctatus. Imo relinquit omnes huius vitæ spes, & tanquam ilico periturus sit, si moras neccat vllas, mox relictis omnibus, inuitantis vocem Saluatoris prompta obedientia, & alacri deuotione prosequitur. Spernit diuitias perituras, parentum, amicorum, & cognatorum omnium obliuiscitur, omnia pro detrimentis, imo stercoreibus habet, vt Christu possit lucrifacere. Nec solũ terrena abiecit lucra, quæ poterat sperare in posterũ, sed pericula etiam contempfit, quæ ipsi, toti quæ ipsius familiæ à ciuitatis magistratibus

Philipp. 1.

tibus imminebant, quod redemptorum à se veſtigalium rationes diſcedēs non confeſtas reliquiſſet: eo ipſo ſcilicet nos inſtruens, vt qui Chriſtum ſequi ex animo concupiſcit, de nulla omnino huius vitæ re quicquam curet amplius, nec ipſorum etiam parentum aut conſanguineorum affectu, vel humano terrore retineatur, quo minus diuinæ obtemperet voluntati, aut Chriſtum vocantem ſequi diſſerat, vel de his quæ fieri animæ utilitas ſua deat, quicquam intermitat, certus nimirum obediendum eſſe Deo potius, quam hominibus, vel proprijs affectionibus. Propterea etiam Dominus quandam diſcipulum ſuum volentem primo ſepelire patrem ſuum, quod tamen ipſa pietas & natura lex exigere videbatur, non permixit, ſed ait: *ſi ne mortuus ſepelire mortuos ſuos: vſque adeo & in illo & in omnibus, qui Chriſti velint eſſe ſectatores, affectus omnes etiam erga maximè propinquos volens eſſe extinctos, aut certè negligi ac mortificari. Quod ſi affectiones eiufmodi in conſanguineos & cognatos peſſum præmendæ ſunt, propter Chriſtum, vt animus totus ſeſe liberius poſſit transferre in Deum, quanto magis vitandæ ſunt & conculcandæ affectiones mundanæ, quæ pietatis propoſitum impedire, & animum irretire queant? Docetur ergo, vt dixi, in promiſſiſſima & perfectiſſa ſancti Matthæi rerum omnium, etiam cognatorum renunciatione, nihil tam nobis charum eſſe debere, quod nõ libenter Chriſti amore abiiciamus, ſi nobis impedimento ſit ad obtinendam Chriſtianæ pietatis perfectionem. Ea de cauſa omnes illi primitiuæ Eccleſiæ fideles, quicquid habebant in commune conferebant, nihil inde accipientes aliud, quam vnde vitam quotidie ſuſtentarent. Quod ſi cui durum videretur relinquere omnia, nouerit ille ſe quidem ad id præcepto non obligatum, ſed tamen rerum poſſeſſarum amorè ita moderetur oportet, vt Chriſti amor in ſuo pectore ſemper primatum ſibi vendicet, ac deinde rebus ſuis non ad luxum, ſed neceſſitatem vtatur, ſed quæ ſuperfluunt, libenter indigentibus communicet. Felicitior autem ſanctus Matthæus, qui ſimul omnia reliquit, vni Chriſto adherens, in quo multo felicitius, ſecurius, abundantius omnia poſſidebat. Quod deinde etiam innumeri præſtiterunt.*

Conuerſionis ad Deum veſtus modus.

Aſtor. 5.

Aſto. 5.

Matth. 8. Luca 6.

Affectiones naturales quænam mortificandæ ſint.

Aſtor. 4.

Quinam omnibus rebus mundi renunciandum ſit.

Et factum eſt diſcumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes diſcumbebant cum Ieſu, & diſcipulis eius.

Relicturus omnia S. Matthæus, conuiuium prius inſtruit, vt amicis valefaciat, & dominum ac diſcipulos eius benignè tractet. Nec infructuoſa fuit illius conuerſio, quando multi mox aduolarunt publicani & peccatores ſocij illius, cupientes & ipſi audire ex Saluatore verba ſalutis, quibus ad meliora prouocarentur. Ita ſæpe vnius correctio, multis ſit cauſa ſalutis, dū odore ſancti illius attracti, incipiunt damnare ſeipſos, vitam ſuam malè actam horrere & reprehendere, dolere ſe tam miſeros eſſe, non amare nec inquirere, quod illum iam emendatum querere & amare conſpiciunt, atq; ita denique etiam melioris vitæ propoſitum concipere, & ad Chriſtum toto corde reuerti. Parauit autem Matthæus Chriſto conuiuium, vt à quo cæleſtis gratiæ erat beneficia conſecutus, illi de terrenis facultatibus nihil rependeret. Idquæ conuiuium magnum fuiſſe Lucas teſtatur, fortalliſ

Conuiuium Matthæus quale Chriſto exhiberit.

ecce 3 non

T. VI
22

Lucæ 5.

1. Reg. 19.

Cur Chri-
stus cum pub-
licanis & pec-
catoribus co-
mederet &
bibereit.

non tam epularum varietate & ferculorum pompa, quam animi deuotione & interna exultatione, qua tanti lætabatur hospitis præsentia, quem iam non frigidus pectore, sed feruenti amore complectebatur. Tertio Regum volumine etiam Elifæus Eliam secutus prius socijs suis conuiuium fecisse legitur quam ab eis discederet. De publicanis, qui huic Machæi conuiuium interfuere, D. Hieronymus sic habet: Quia videntur publicanum à peccatis conuersum & pœnitentiæ inuenisse locum, ob id etiam ipsi non desperabunt sed veluti pœnitentes, veniebant, & discumbebant cum Iesu & discipulis eius, forte inuitati à Matthæo vt haberet socios in pœnitentiâ, quos habuit socios in culpa. Porro Dominus Iesus salutem omnium sitiens, quodlibet genus remedij vt ait Chrylостomus, exhibebat, & non solum disputando & præstando sanitarum remedia, vel arguendo æmulos, sed etiam comedendo nonnullos errantium dirigebat: inde nos instruens quod quodlibet opus & tempus potest nobis vtilitatem adferre. Sic nec publicanorum participationem vitauit propter vtilitatem sequentem, more boni medici qui nisi fanem tangeret, à morbo non liberaret. Hæc ille. Sed Pharisæi falso iusti, & reuera impij, quia iustitiam foris mentiebantur, intus malicia & auaritia pleni, videntes Dominum manducare cum peccatoribus, indignè ferebant, sicut textus subiungit:

Et videntes Pharisæi, dicebant, discipulis eius Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester?

Zelum quidem legis habere se simulabant (nam reuera nõ habebant, cum legem ipsi non seruarent, sed minimis quibusdã cõtenti, potiora legis contemnerent) verum dum se iuste aduersus dominum tanquã legis transgressorem moueri putarent, ipsi deterius peccabant, temere Dominum legis iudicantes, & proximos despicientes. Quasi verò ipsi peccatores non essent, ita ceteros cõtemptim appellabant peccatores, qui tamen iam in melius cõmutati deserant esse peccatores, O pharisæicam superbiam, quæ dum sana sibi & munda videtur, aliosquẽ elato despicit supercilio, nunquam suorum meretur veniam peccatorum. Vera iustitia compassionem habet, falsa indignationem. Miseros istos inuidia excæcauerat, qua semper & vbique facta Saluatoris calumniabantur: & vnde alij remedia salutis accipiebant, inde illi profundius vulnerabantur. Ita hodieq; inuidi semper aliorum bonis deteriores fiunt, & optima quæquẽ pessimè interpretantur. Pulchrè hic Beda, Pharisæi inquit, factu inani & inuidia excæcati, erant gemino inuoluti errore, dum magistrum veritatis calumniati sunt. Nam & seipsos bonos esse credebant, qui turgida superbia inflati, procul recesserant à via veritatis & iustitiæ: deinde & illos pro iniustis accusabant qui ad meliora conuersi, non parum accesserunt ad iustitiæ semitam. Hic ergo error iste fuit, quãdo nec sua, nec aliorum pectora cognoscebant. Hæc ille. Quod autem non ipsum Dominum reprehendunt in faciem, sed apud discipulos accusant, imitantur morem obrectatorum, qui semper occultè detrahunt, sepe in faciem adulantur. Aut certè timent se confundendos publicè ab ipso Domino, sicut sapius experti erant: vnde ad discipulos se conferunt, vt inuisum eis aut certè suspectum reddant Dñm tanquã legis præuaricatore. At se-

Zelus Phari-
sæorum ad-
uersus Chri-
stum quan-
tus.
Gregorius.

Sapient. 8.

Inuidis quid-
nam semper
peculiat in.
Beda.

Detractori-
bus quid se-
rè semper
proptiũ sit.

At Iesus ait ad illos. Non opus est valentibus medico, sed malè habentibus.

Vide mansuetudinem & modestiam Christi. Poterat eos iure reprehendere, qui omnis virtutis vacui, alios tamen aspernari non verentur: sed ne miseros magis exulceraret, blandè eis respondit, & quasi iustitiam eis tribuit, quos non erat nescius à iustitia plurimum abesse. Valentes autem eos vocat, non quod essent, sed quia ipsi tales se habebant: quasi diceret. Vos me semper repellitis, tanquam qui mea opera non indigeatis: isti autem se miseros & infirmos agnoscunt, cupiuntque accipere medicinam. Itaque ad illos me accedere decet, qui ad hoc missus sum à Patre, ut oves perditas requiram. Si vos iusti estis, non dolere debetis, sed gaudere plurimum, quod peccatores redeunt ad iustitiam, & peccatis relictis cupiunt etiam iusti effici. Vos sani estis scilicet. Ergo liceat per vos tamen etiam ægris salutem consequi. Non vacat hæc Domini responsio tacita obiurgatione, qua illis superbiam eorum obijcit, ut propria coniecti conscientia erubescant se iustos velle videri, qui se sciant iustos non esse.

Euntes autem discite, quid est: Misericordiam volo, & nō sacrificium,

Iudæi nimium sibi placebant in externis sacrificijs suis, & ceteros despiciabant: neque tamen curabant exequi voluntatem Dei. Deus autem ab illis sacrificia illa requirebat quidem, sed magis illi placebat interior animi cultus, qui in veris virtutibus consistit, maxime in sincera erga Deum & proximum charitate, quæ docet proximos non despiciere, sed si miseri sint, misereri & compati: si iusti, congratulari. Cū igitur Pharisei peccatores despicerent, iussit eos Dominus ire & probè intelligere sententiam Osee propheta, qua Dominus ait, se misericordiam potius velle & condolentiam erga proximos, quàm sacrificia externa absque charitate. Nihil enim Deo absque charitate gratum esse potest. Vnde frustra Pharisei de suis sacrificijs sibi blandiebantur, quando interim charitatem negligebant. Si autè charitate præditi fuissent, neque Dominum reprehendissent miseros sanare cupientem, neque proximos despexissent, sed à medico visitari lætati essent. Charitas enim aliorum miserijs dolet, gaudet salute & prosperitate. Non ergo debemus cogitare Dominum Iudæorum sacrificia damnasse, quæ illis lege præcepta erant, sed monere eos voluisse, ut charitatem potissimū & misericordiam charitatis filiam sectarètur, sine quibus non possint placere Deo quævis externa sacrificia, quasi diceret: Vos placetis vobis in vestris sacrificijs & alios contemnitis. Sed qui præcepit vobis ut sacrificia offeratis, idem & præcepit ut proximos diligatis, prohibuit ne quenquam contemnatis. Et sacrificia quidem offerri debent: neque enim ea semper exigit Deus: charitas autem & misericordia semper erunt observandæ: hæc enim maxime placet Deo, sine quibus ipsa quoque sacrificia sterent illi. Cur ergo vos potiora negligitis, & minora tati facitis, ut propter ea alios vobis meliores spernere non vereamini? Si legis vim mentemq; teneretis, non tam essetis stolidi. Euntes ergo melius discite quid sit, quod hæcenus cæco corde in

Math. 19.

Osee 6.

Gratū nihil Deo esse absque charitate.

Sacrificia Iudæorum quibus Christus hic æstimavit.

Exod. 19.

Leuit. 19.

T. VI
22

gisti: Misericordiam volo & non sacrificium, quale vos hactenus facere consueuistis.

Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Si iustus est Dominus & iustitias dilexit, si odit omnes qui operantur iniquitatem, quare hic dicit: Non veni vocare iustos, sed peccatores? Verum de illis iustis loquitur, qui cum vitijs pleni sint, tamen intolerabili animi superbia, vel deploranda cecitate iusti sibi videntur: itemque de illis peccatoribus, qui se peccatores ex animo agnoscunt, nec tamen in sordibus vitiatorum cum porcis volitari appetunt, sed præterita peccata admisisse dolent, ac deinceps omnino statuunt respicere, & iuxta Dei voluntatem exigere omnes dies vitæ suæ: recogitantque cum Ezechia sancto rege omnes annos suos in amaritudine animæ suæ, & student præuenire faciem Domini in confessione, vt tanto securius occurrant venturo iudici quanto se in hac vita studiosius ab admissis peccatis expurgarint. Tales peccatores venit vocare Dominus Iesus potius, quam falso iustos, qui sibi iustitiam vendicant sine cultu & operibus iustitiæ: qui iustitiam ore præ se ferunt vitæ & moribus fugiunt: qui cum sint ad omne opus bonum reprobi, tamen omnia sua tuta arbitrantur, & præ se cæteros aspiciunt, sicut superbus ille Pharisæus, qui publicanum despiciere non verebatur, quem Deus non despiciebat, vt poret, corde contritum, & ad Deum toto corde conuersum. Vsurpatores iustitiæ, ait Ambrosius, non vocantur ad gratiam. Nam si gratia ex pœnitentia, vtique qui fastidit pœnitentiam, abdicat gratiam. Maxima autem ex his Domini verbis præstatur consolatio & fiducia miseris peccatoribus sese emendare cupientibus, dum se ait non propter iustos, sed peccatores venisse in hunc mundum. Sic & Paulus ait: Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Ne quis tamen propterea velit manere in peccatis, D. Gregorius Nyssenus sic locum hunc interpretatur, quasi dixerit Dominus. Adeo peccatores non abominor, quod eorum tantum gratia veni, non vt maneant peccatores, sed vt conuertantur & boni fiant. Hæc ille. Denique non est dubium, quin charior sit Deo peccator humilis, qui suæ infirmitatis conscius, pœnitentiam agendo diuinæ gratiæ se submitit & subijcit, quàm iustus superbus, qui de sua iustitia sese efferens, alios condegnat. Vnde merito reprehenduntur Pharisæi, qui sacrificia faciebant vt iusti apparerent coram populo, nec exercebant opera misericordiæ, in quibus probatur vera iustitia.

Psal. 10.
Psal. 7.
iusti & peccatores qui non hinc loco vocentur.

Esaie 8.
Psal. 94.

Peccatores quosna Christus vocare ad se venerit.

Lucæ 8.
Ambros.

Timoth. 1.
Gregorius Nyssenus.

Nihil vera per que probetur.

SERMO IN EODEM FESTO.

De Apostolorum dignitate & excellentia & in quibus eos imitari debeamus.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. I. Corint. III. & XI. His verbis Paulus Apostolus bis eadem in Epistola hortatur Corinthios, vt ipsum imitentur, nihil veritus ne arrogantia tribueretur, quod se ceu perfectionis exemplar alijs proponeret imitandum, sed optimè sibi conscius, quantis quamque præclaris esset diuinæ gratiæ affectus donis, vt merito eum Corinthij imitandum suscipere deberent. Quamobrem alibi quoque de se, caris-